

Edícia **História v kocke**

3

Slovania z Devína

SPRIEVODCA K VZDELÁVACIEMU PROGRAMU MMB

Projekt **Oživené učebnice**

V EDÍCII HISTÓRIA V KOCKE VYDÁVAME:

Beáta Husová: **Mária Terézia a my**

Martina Pavlikánová: **Prišli k nám Rimania**

Martina Pavlikánová: **Tajomstvo lekárne U červeného raka**

Beáta Husová: **Prechádzky s pánom Marquartom**

Úvod

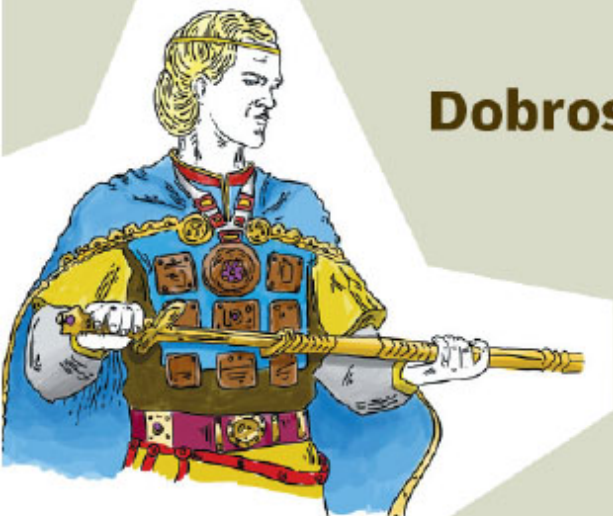
Milí kamaráti, viete si predstaviť, že by ste sa zrazu ocitli v 9. storočí a mohli ochutnať práve upečený chlieb, napiť sa z prameňa čistej vody a nadýchnuť sa sviežeho vzduchu...

Dobroslav a Svätožízňa spolu s archeológmi vás na takéto miesto zavedú. Na hrad Devín, významné hradisko Veľkej Moravy. Porozprávajú vám trochu pravdivý a trochu rozprávkový príbeh o ľuďoch, ktorí tu žili za dávnych čias a zanechali tu svoje stopy.

Obsah

Dobroslav a Svätožízňa	6
Kde sa vzali Slovania?	7
Náš život na hradisku	9
Panteón našich vládarov a Rastislav	23
Slovania a prvé písmo	25
Boli Konštantín a Metod na Devíne?	28
Rastislav – knieža z hradu Devín	31
Koniec vlády Rastislava	32
Život pod hradiskom	34
Posolstvo Rastislava	43

Dobroslav a Svätožizňa

Som Dobroslav, Slovan z Veľkej Moravy. Žijem od narodenia na hradisku Dowina alebo Devín, čo znamená dievča.

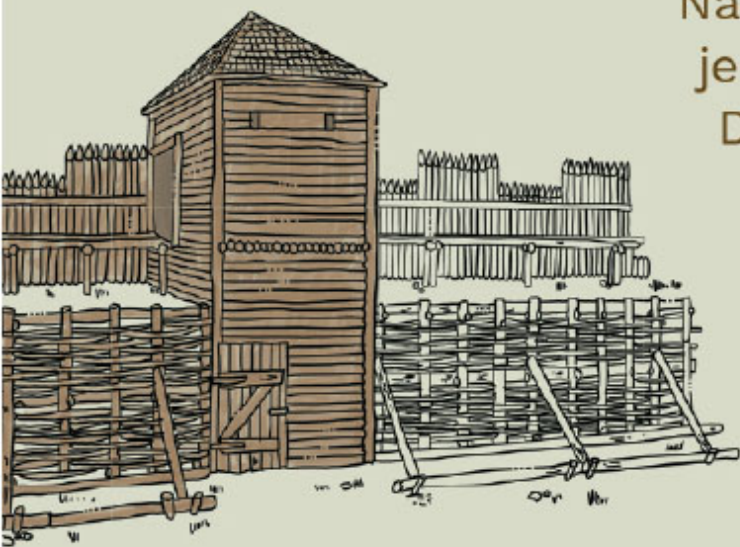
Devín leží na križovatke Jantárovej a Podunajskej cesty. Cez Devínsku bránu asi v 8. storočí vstúpili na hradisko moji prarodičia. Som synom veľmoža a mám sestru Svätožizňu.

Nedobytné hradisko so strážnou vežou, obohané valmi zo všetkých strán, sa týči nad sútokom riek Dunaja a Moravy a je našou pýchou.

Naším vládcom je knieža Rastislav.

Do životov nám významne zasiahol príchod solúnskych bratov, Konštantína a Metoda, ktorí priniesli nám Slovanom písmo. Ešte o nich budete počuť.

Kde sa vzali Slovania?

- 5. storočie - rok 476 - rozpad Rímskej ríše, územia okolitých kmeňov si podmaňujú výbojní Huni z Ázie
 - 5. - 6. storočie - veľké sťahovanie národov
 - 5. - 6. storočie - príchod Slovanov na územie Čiech, Moravy a Slovenska
 - 6. storočie - roky 523 až 568 - Ostrogóti a Longobardi na území Panónie
 - 6. storočie - rok 568 - koniec sťahovania národov, príchod Avarov - spojenci Longobardov - odchod Longobardov na územie dnešného severného Talianska
 - 6. storočie - vpád Avarov a vytvorenie avarského územia Kaganátu - nebezpeční susedia Slovanov
 - 7. storočie Samova ríša - porážka Avarov
- Po rozpade Rímskej ríše formovanie dvoch najväčších ríš - východná Byzantská ríša a západná Franská ríša

My, deti, veľmi rady počúvame príbehy a rozprávania, ako to bolo kedysi... Otecko mne a Svätožízni rozpovedal takýto príbeh.

V čase-nečase, niekedy v 5. storočí nášho letopočtu sa Slovania pohli zo svojej pravlasti medzi riekami Dneper a Visla k dolnému toku Dunaja. V 6. storočí už tvorili početnú skupinu a delili sa na tri vetvy: východnú, západnú a južnú. Západná vetva obsadila územie budúcich Čiech, Moravy a Slovenska až k dolnému Dunaju. Napriek všetkým výbojným kmeňom, ktoré nás ohrozovali

Náš život na hradisku

Kto žil na Velkej Morave

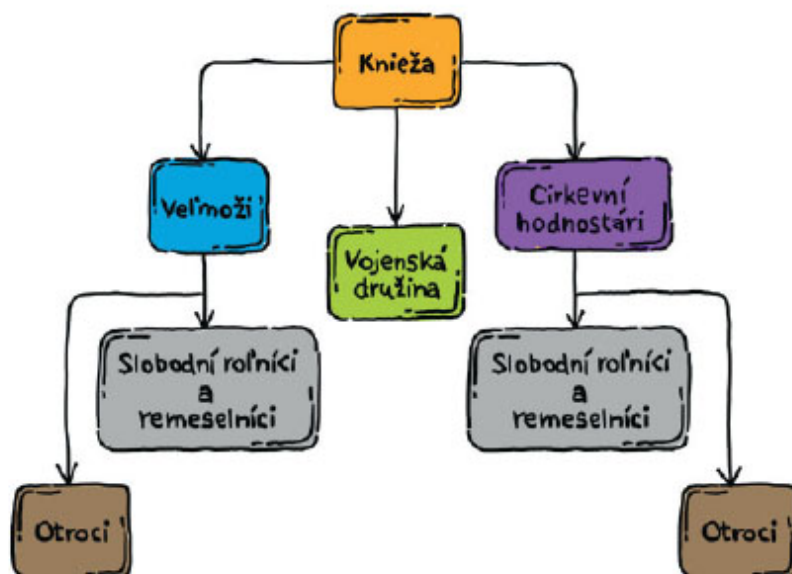
Na čele spoločnosti stál vládca volený z kniežat rodu Mojmirovcov.

Spoločensky nižšie stáli bohatí a vplyvní veľmoži. Podporovali panovníka, zabezpečovali správu krajiny, zasahovali do politiky a mohli byť aj súčasťou vojenských družín. Silná skupina cirkevných hodnostárov bola mocensky na úrovni veľmožov.

Pod panovníka patrila vojenská družina, ktorá získavala majetok za víťazstvá v bojoch, ochraňovala knieža, ale aj zabezpečovala mier v krajine.

Slobodní roľníci a remeselníci dorábali potraviny a vyrábali predmety dôležité pre život. Bez nich by Veľká Morava neprosperovala.

Najnižšie v spoločnosti stáli neslobodní ľudia dovlečení do krajiny ako majetok po víťazných vojnách.

V jeden chladný deň som sa vyhrieval na vzácnej ryšavej kožušine z líšky a pozoroval tajomné obrazy z tieňov horiacich fakiel. Otec vyhrával na píšťalke a sestra brnkala na lutne. Po chvíli obaja prestali hrať a otec začal rozprávať.

Rozprával nám o roku 855, keď sa kosilo obilie a ja, jeho prvorodený syn Dobroslav som plačom oznámil príchod na svet. Rok môjho narodenia je pamätný. Vojsenská družina z hradiska viedla vtedy ťažký boj proti východofranským bojovníkom na čele s panovníkom Ľudovítom II. Nemcom.

Asi rok po mne sa narodila moja sestra Svätožízňa.

Otec sa odmlčal a v spomienkach sa vrátil k mojej mame, krásavici s rusými vlasmi. Bol som ešte veľmi malý, keď zomrela, a tak mi v pamäti ostali len sklené koráliky, ktoré nosila na krku. Pochovaná je blízko nášho kostola

Odev ženy

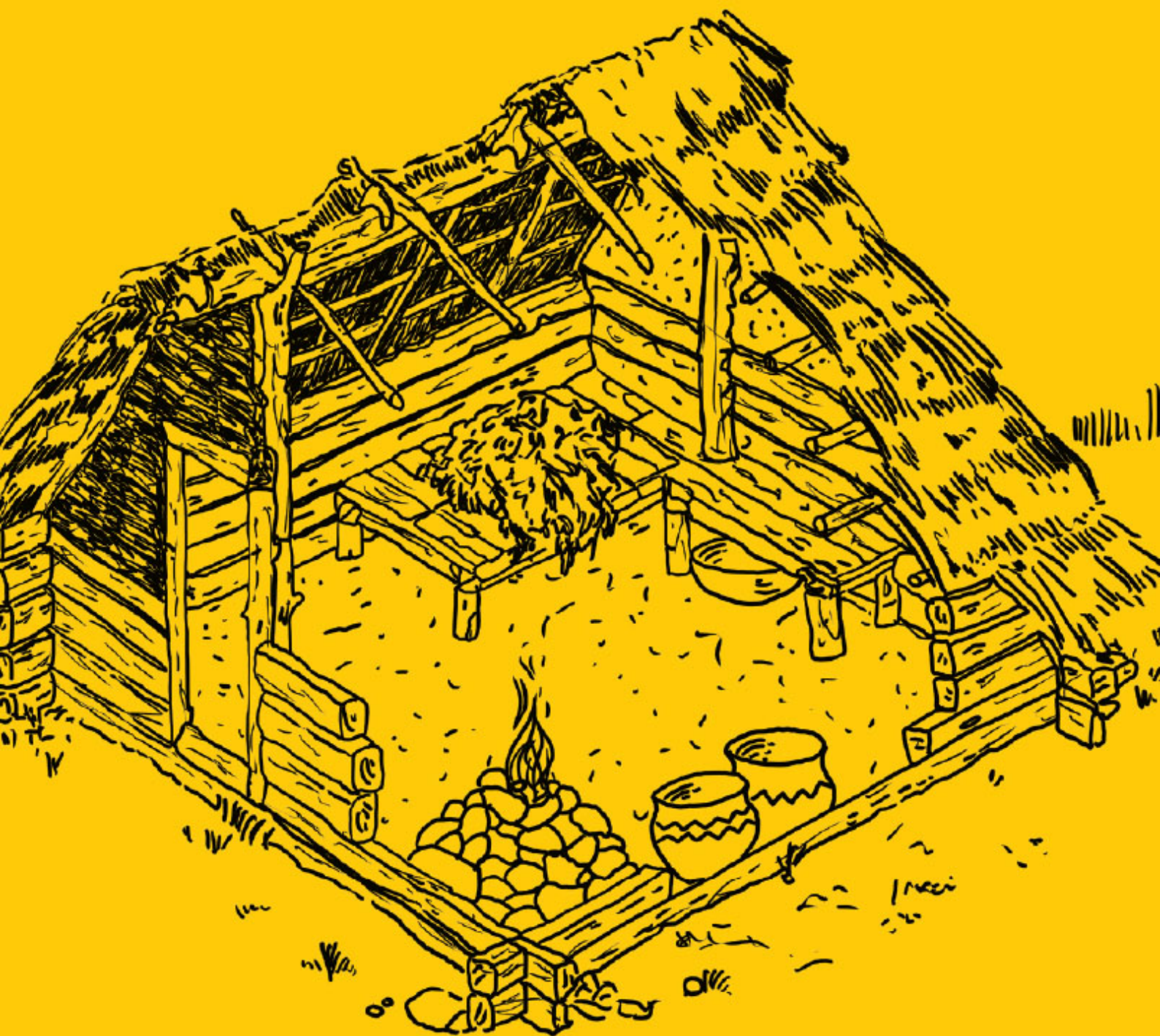
Ženy nosili spodné košele z plátna vyrobeného po domácky z ľanu, konopy alebo aj žihľavy. Odev si farbili prírodnými farbivami na sivo, červeno, okrovo. Ovládali plstenie ovčej vlny a tkali teplé súkno. Obyvatelky osád nosili jednoduchý odev. Voľné šaty z plátna mali prepásané opaskom a stiahnuté pri zápästí, čo ich najmä v zime chránilo pred chladom.

Kniežatá, kňazné a rodiny veľmožov sa odievali do šiat z drahších materiálov. Veľký vplyv na šírenie módy mali trhy, ktoré sa na Veľkej Morave konali pravidelne. Chodili sem obchodovať aj arabskí a židovskí obchodníci, ktorí prinášali vzácny tovar. Medzi najkvalitnejšie látky patril hodváb, brokát či damask.

Cez odev mali ženy aj muži prehodené ľahké alebo kožušínové plášte, bohato zdobené výšivkou a drahými kožušinami, ale aj šperkami guľovitého tvaru či ozdobnými gombíkmi. V skutočnosti ich využitie nie vždy slúžilo na zopínanie odevu.

Okrem vyššej obuvi ženy nosili aj nízke ľahké papučky s koženými pásmi, obtočenými okolo lýtka.

Publikáciu z verejných zdrojov podporil

u. fond
na podporu
umenia

ISBN 978-80-89636-25-9

9 788089 636259